

Asia: VN/854/2022

Hallituksen esitys sote-uudistusta koskevien rahoituslakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kuntien rahoitusta koskevat ehdotukset

Siirtyvien kustannusten määrittely vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstiedoista johtaa kuntien näkökulmasta eriarvoiseen asemaan.

Osa kunnista on muodostanut vapaaehtoisesti maakunnallisen sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän ja pyrkinyt siten ennakoimaan ja valmistautumaan tulevien hyvinvointialueiden muodostumiseen. Näin on pyritty minimoimaan palvelujärjestelmään liittyvät riskit ja epäjatkuvuudet sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille.

Vapaaehtoisissa kuntayhtymissä kuntien rahoitusta on jouduttu käyttämään henkilökunnan palkkaharmonisointien toteuttamiseen. Useammassa sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä neuvotellaan parhaillaan ammattijärjestöjen vaatimuksesta sote-työntekijöiden palkkojen harmonisoinnista takautuvasti korkeimpien palkkatasojen mukaiseksi. Neuvotteluja käydään myös sellaisissa kuntayhtymissä, joissa harmonisointityötä on jo toteutettu yleisimmän palkkatason mukaisesti, korkeimman palkkatason sijasta.

Alueilla, joissa ei ole ollut vapaaehtoisia laajempia sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymiä, palkkaharmonisointi tapahtuu hyvinvointialueiden muodostumisen jälkeen valtion osoittamalla rahoituksella. Vapaaehtoisissa kuntayhtymissä palkkaharmonisointiin käytetty kuntien rahoitus tulisi huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti osana kuntien ja hyvinvointialueiden välistä rahoitusjärjestelyä. Lisäksi tehtyjen palkkaharmonisointien kustannukset pitäisi vähentää hyvinvointialueelle siirtävistä kustannuksista. Muutoin uudistusta ennakoineiden ja pilotoineiden alueiden kunnat jäävät sote-uudistuksen rahoitusmallin pysyvästi epätasa-arvoiseen ja heikompaan rahoitusasemaan muiden alueiden kuntiin verrattuna.

Hyvinvointi ja terveydenedistäminen on jatkossa sekä kuntien että hyvinvointialueiden tehtävä. Kuntiin jäävää osuutta ei saada kuitenkaan erotettua tilinpäätöstiedoissa, koska tiedot sisältyvät hyvinvointialueille siirtyvään palveluluokkaan. Tätä ei ole huomioitu lainsäädännössä. Kuntiin jäävän hyvinvoinnin ja terveydenedistämistoiminnan rahoitus tulisi turvata lopullista laskentaa tehtäessä esimerkiksi erilliskyselyllä.

2. Hyvinvointialueiden rahoitusta koskevat ehdotukset

-

3. Yliopistosairaalatekijää koskeva ehdotus

-

4. Vaikutusarvioinnit

-

5. Muut huomiot

Lausunnon jättämiseen annettu aika on asian merkityksellisyyteen nähden liian lyhyt, eikä sitä voida pitää hyvän lainvalmisteluprosessin mukaisena. Kunnille olisi tullut antaa tosiasiallisesti aikaa perehtyä luonnokseen hallituksen esitykseksi, arvioida muutosten vaikutusta ja saattaa annettava lausunto päätösvaltaisen toimielin käsiteltäväksi.

Mörsky Tiina
Lahden kaupunki